

prof. Ing. Vojtech Kollár PhD., Katedra bezpečnostného manažmentu, Ústav verejnej správy
Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave
Furdekova 16, 851 04 Bratislava
vojtech.kollars@vsemvvs.sk

OPONENTSKÝ POSUDOK NA HABILITAČNÚ PRÁCU :

Manažment efektívnej daňovej správy Slovenskej republiky v kontexte regiónov pred reformou daňovej správy Slovenskej republiky s návrhom jej zefektívnenia po reforme.

Autor: Ing. Ján DOBROVIČ, PhD., Katedra manažmentu, Fakulta manažmentu,
Prešovská univerzita v Prešove.

Oponentský posudok predkladám na základe môjho vymenovania za oponenta vyššie uvedenej habilitačnej práce **prof. Ing. Dr. Róbertom Štefkom, PhD.,** dekanom Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove a predsedom VR FM PU zo dňa 14.10.2014.

Habilitačná práca Ing. Jána Dobroviča, PhD., na tému : **Manažment efektívnej daňovej správy Slovenskej republiky v kontexte regiónov pred reformou daňovej správy Slovenskej republiky s návrhom jej zefektívnenia po reforme,** prezentuje aktuálnu problematiku ktorá ovplyvňuje udržateľnosť hospodárskeho rastu a jeho makroekonomické ukazovatele na národnej úrovni.

Alokácia, stimulácia a redistribúcia daní má priamy dopad na hospodársku politiku v podmienkach SR, ale aj v kontexte hospodárskej a menovej únie Európskeho spoločenstva. Daňová správa, jej systém riadenia a zabezpečovania je dominantne v provincii národných ekonomík v rámci EÚ. Efektívny manažment daňovej správy je inšpirujúci pre ostatné ekonomiky v EÚ, ale aj prostriedkom uplatňovania racionálnych opatrení a hospodárnosti pri tvorbe rozpočtu štátu a rozdeľovaní verejných financií.

Primárny cieľ habilitačnej je orientovaný na zvýšenie efektívnosti daňového systému v podmienkach SR, s jeho pozitívnym dopadom na konkurencieschopnosť SR v rámci EÚ. Čiastkové ciele predloženej habilitačnej práce sú orientované na analýzu efektívnosti daňového systému prostredníctvom vybraných faktorov na národnej úrovni a vo vybraných regiónoch Slovenska. Aktuálnosť daňovej problematiky a daňovej správy je v každom období.

V súčasnosti zvlášť, keď je ekonomika krajín sprevádzaná krízovými javmi, stagnáciou hospodárstva, resp. jeho poklesom v relevantných ukazovateľoch determinujúcich udržateľný rast a rozvoj, tvorbu a rozdeľovanie verejných financií nevynímajúc. Väčšina štátov EÚ je vysoko a neúmerne zadlžená, zaznamenávajú pokles HDP, rast nezamestnanosti a nadmerný deficit verejných financií. Potreba konsolidácie verejných financií je prioritnou hospodárskej politiky každého štátu. Efektívny daňový systém má v predmetnej oblasti významné a nezastupiteľné postavenie. V zmysle vyššie uvedeného predložená habilitačná práca prináša významný odborný prínos k riešeniu danej problematiky.

Habilitačná práca je štruktúrovaná do deviatich kapitol, usporiadaných v logickom slede, ktoré sú konzistentné s hlavným a parciálnymi cieľmi práce. Jednotlivé kapitoly sú obsahovo vyvážené a prezentujú primárne a sekundárne zdroje potrebné pre ich spracovanie s použitou literatúrou a zoznamom príloh.

Z hľadiska posúdenia aktuálnosti, cieľov, výsledkov, formálnej a obsahovej úrovne habilitačnej práce, jej prínosu pre rozvoj vednej disciplíny, hospodársku a spoločenskú prax predkladám nasledovné stanovisko:

1/ Aktuálnosť zvolenej problematiky .

Aktuálnosť habilitačnej práce a prezentovanej problematiky je potrebné vymedziť z hospodárskej politiky štátu, z hľadiska udržateľnosti makroekonomických ukazovateľov hospodárskeho rastu v kontexte s udržateľným rozvojom.

Efektívnosť systému daňovej správy ovplyvňuje nie len verejná správa, ale aj podnikateľské prostredie, jeho transparentnosť a správanie sa právnych subjektov podnikania. Aktuálnosť témy je teda aj v spoločenskej rovine riešenej problematiky. Prínos práce spočíva vo výbere faktorov a kritérií ovplyvňujúcich efektívnosť daňového systému, daňovej správy a transparentnosť dopadu výberu daní. Tieto aspekty bolo možné sledovať a riešiť len vhodným prepojením teoretických poznatkov s profesijnými skúsenosťami habilitanta, čo sa mu v plnej miere podarilo. Analýza a hodnotenie disparít na regionálnej úrovni prezentuje aktuálny stav daňovej správy s predikciu jeho vývoja v SR.

2/ Cieľ habilitačnej práce

Primárny cieľ habilitačnej práce, Ing. Ján Dobrovič, PhD., zameraný na analýzu a dopad efektívnosti daňového systému ako celku a vo vybraných regiónoch. Pre výskum boli vybrané štyri oblasti / Bratislava, B. Bystrica, Košice a Prešov/. Parciálne ciele habilitant zameraný na definovanie, analýzu a hodnotenie faktorov, ktoré ovplyvňujú daný stav z pohľadu efektívnosti jeho fungovania na základe dotazníkového prieskumu a prostredia daňovej správy v SR. Výber oblastí regionálneho skúmania bolo možné riešiť podľa NUTS 2 t.j. , regionálnej štruktúry SR, ktorá je vymedzená :1. Bratislavským krajom, 2. Západným Slovenskom/Trnavský kraj, Trenčiansky kraj, Nitriansky kraj/ 3. regiónom Stredné Slovensko /Žilinský kraj, Banskobystrický kraj/ a 4. regiónom Východné Slovensko /Prešovský kraj a Košický kraj/.

Pre splnenie cieľa si habilitant stanovil vhodnú metodiku riešenia, ktorú spracoval v teoretickej rovine daňového systému, miery unifikácie daní v SR a vo vybraných krajinách EÚ. Zameraný sa na reformu správy daní po roku 1989, následne sa orientoval na legislatívne zmeny daňovej reformy a manažment efektívnosti daňovej správy v SR.

Teoretické východiská spracovanej problematiky aplikoval pri výskume manažérskej efektivity z očakávanej reformy daňovej správy. Použité metódy výskumu a interpretácia získaných výsledkov z prieskumu realizovanom v období rokov 2012 a 2013. Získané informácie a údaje umožnili habilitantovi dosiahnuť významné a odborne podložené výsledky svojho bádania. Zvolené kritériá boli zamerané na zistenie efektívnosti v jednotlivých segmentoch daňovej správy. Na základe týchto kritérií zrealizoval kvantitatívny a kvalitatívny rozbor efektívnosti daňovej správy. Rozsah a vhodnosť použitých matematicko-štatistických metód, ako napr. viacrozmernej Faktorovej analýzy a jej grafické spracovanie poskytuje relevantné výstupy a ich hodnotenie vo väzbe na cieľ habilitačnej práce. Súčasne teoretickými východiskami a použitými metódami vedeckého skúmania Ing. Ján Dobrovič, PhD., preukázal schopnosť tvorivého prístupu , analýzy a syntézy poznatkov a ich implementácii v praktickej rovine.

3/ Výsledky habilitačnej práce.

Analýza daňového systému, harmonizácia a unifikácia daní v európskom kontexte je spracovaná v prvej kapitole habilitačnej práce. Tieto východiská sú následne analyzované a hodnotené vo vzťahu k sekundárnemu právu EÚ, národnej legislatívy členských krajín EÚ a odporúčaniam OECD.

Analýza vybraných aspektov daňového systému je súhrnom poznatkov, ktoré vyúsťujú do prezentovania vývojových trendov v manažmente daňovej správy SR.

Široký záber skúmanej problematiky je však na úkor aktuálnosti prezentovaných údajov, čo je spôsobené aj meniacou sa legislatívou riešenej problematiky. Prínosom teoretického a praktického spracovania habilitačnej práce sú výsledky prezentované v piatej a šiestej kapitole, ktoré sú zamerané na analýzu vybraných aspektov v manažmente daňovej správy a analýzu jej efektívnosti na regionálnej úrovni v SR..

Zo zoznamu zdrojov, ktoré boli použité pri tvorbe habilitačnej práce je zrejmé, že autor sa zoznámil a preštudoval domáce a zahraničné publikácie, ktoré mu spolu s vlastnou pridanou hodnotou výskumnej práce umožnili formulovať praktické zovšeobecnenia a závery. Rozsah použitých zdrojov a ich výber hodnotím veľmi pozitívne.

Habilitant v týchto častiach svojej práce prezentoval schopnosti vedeckej práce, definoval ciele, hypotézy a problémové oblasti. Pomocou metód vedeckej práce ich riešil a výsledky prezentoval vzťahovou analýzou. Cenné výsledky prináša dotazníkový prieskum a výsledky dosiahnuté v rozsiahlom empirickom výskume. Na základe analýzy a výsledkoch, zameraných na vybrané faktory efektívnosti manažmentu daňovej správy v podmienkach SR habilitant získal informácie, ktoré transformoval do návrhov opatrení smerujúcich k zlepšeniu efektívnosti daňovej správy a odstraňovania disparít na regionálnej úrovni.

Interpretácia faktorového modelu a jednotlivých faktorových záťaží bola základom analýzy a hodnotenia spokojnosti respondentov s daňovou správou a jej efektívnosťou. S ohľadom na počet dotazníkov, ich návratnosť, dotazníkový prieskum realizovaný v jednotlivých regiónoch Slovenska možno konštatovať, že bol prieskum relevantný a na požadovanej úrovni správnosti a presnosti. Predložená habilitačná práca a jej výsledky sú prínosom pre teóriu manažmentu, ako aj hospodársku prax. Štatistické hodnotenie kľúčových faktorov popisuje stav efektívnosti manažmentu daňových subjektov v SR v hodnotenom období.

Analýza reformy daňovej správy z časového hľadiska, nákladovosť a očakávané prínosy, ako aj riziká prezentované v rámci reformy daňovej správy v SR sú prínosom v oblasti riešenej problematiky. Ex post analýza spracovanej problematiky vytvorila priestor pre habilitanta na ex ante závery a syntetizujúce poznatky v reforme a efektívnosti daňového systému a správy v SR. Táto časť riešenej problematiky a jej závery vytvárajú ešte priestor na synergiu efektov. Na druhej strane vzniká tak priestor pre diskusiu a prezentovanie vlastného pohľadu na vybrané aspekty riešenej problematiky. Vhodne môžu tento priestor vyplniť otázky do rozpravy a záverečnej diskusie k predloženej habilitačnej práci. Do diskusie mám pre habilitanta nasledovné otázky:

1. Ako korešponduje analýza stavu podnikateľského prostredia s efektívnosťou daňovej správy za hodnotené obdobie v SR a jej regiónoch?
2. Ktoré riziká reformy daňovej správy sú pre hospodárske výsledky právnych subjektov podnikania najväčšie v súčasných podmienkach?
3. Očakávania daňovej správy v efektívnosti výberu daní predpokladajú priaznivý vývoj pre nasledovné obdobie. Z hľadiska výsledkov výskumu riešeného v habilitačnej práci, kde a v čom sú rezervy efektívnosti daňovej správy?
4. Dane a daňová politika nie sú zjednocované v rámci jednotného trhu EÚ, ani v krajinách so spoločnou hospodárskou a menovou úniou. Je predpoklad tohto zjednocovania, alebo sa budú „nožnice tohto stavu“, v EÚ ešte viac otvárať?

Predložená habilitačná práca spĺňa kritériá kladené na tento typ práce. Pri spracovávaní práce boli získané mnohé cenné poznatky a výsledky, napriek tomu, ako v každej práci sa vyskytnú nepresnosti. Nižšie uvedené pripomienky neznižujú úroveň habilitačnej práce.

Rozsah práce je značný a jednotlivé časti bolo možné zjednotiť a koncentrovať vo vzťahu k cieľu práce a čiastkovým cieľom, prípadne zvoleným metódam výskumu a hypotézam.

Situačnú analýzu efektívnosti daňovej správy je vhodné realizovať v kontexte so SWOT analýzou stavu v daňovom systéme, prípadne s analýzou vybraných aspektov daňovej sústavy. Výsledky vzťahovej analýzy orientovať na udržateľnosť rastu, pri akceptovaní podmienok udržateľného rozvoja SR za hodnotené obdobie s výhľadom na budúce obdobie. Teoretické spracovanie habilitačnej práce si vyžadovalo spracovať poznatkovú bázu danej problematiky. Zdroje vedeckej a odbornej literatúry je potrebné citovať podľa STN ISO normy. Najvhodnejšie v plných citáciách a zjednotiť ich vyznačením v texte, resp. pod čiarou s odkazmi. Podobne doplniť chýbajúce zdroje použitej literatúry, resp. uviesť vlastné spracovanie a pod. Uvádzanie osobných údajov v habilitácii, ak sa netýkajú spracovanej témy nie je obvyklé a ani potrebné. Zoznam použitej literatúry je obvykle usporiadaný v hierarchickej štruktúre vedeckých, odborných časopisov, knižných publikácií, zborníkov z konferencií a pod., s číselným označením údajov.

4/ Prínos pre vedu, výskum, pedagogickú a spoločenskú oblasť.

Na základe teoretických a vedecko-výskumných výsledkov prezentovaných a dosiahnutých v habilitačnej práci oceňujem prínos habilitanta pre rozvoj vednej oblasti, ako aj prínos práce pre skvalitňovanie poznatkov z predmetnej oblasti celého komplexu problematiky daňovej správy. Teoretické východiská sú využiteľné v pedagogickom procese. Metodológia riešenej problematiky prispieva k ďalšiemu rozvoju v oblasti zdokonaľovania a skvalitňovania manažmentu daňovej správy v podmienkach SR. Práce a jej výsledky prinášajú poznatky z oblasti alokácie, stimulácie a redistribúcie daní a vybraných aspektov udržateľného rastu a rozvoja ekonomiky SR. Výsledky, diskusia a závery vytvárajú priestor aj pre ďalšie vlastné vedecké bádanie, pri vední doktorandov na úrovni tretieho stupňa štúdia a ďalšom kariérnom raste habilitata

Prínos habilitačnej práce je tak nie len v rovine vedeckej, výchovno-vzdelávacej, ale i spoločenskej pri odstraňovaní bariér harmonizácie daní a systémových prístupov v daňovom systéme a daňovej správe.

Záver:

Na základe vyššie uvedeného konštatujem, že predložená habilitačná práca spĺňa všetky požadované kritériá, kladené na tento typ práce. Odporúčam habilitačnú prácu

Ing. Jána Dobroviča, PhD., na tému :

Manažment efektívnej daňovej správy Slovenskej republiky v kontexte regiónov pred reformou daňovej správy Slovenskej republiky s návrhom jej zefektívnenia po reforme, k obhajobe.

Po jej úspešnom obhájení na v r h u j e m Ing. Jánovi Dobrovičovi, PhD., udeliť akademický titul „d o c e n t“ v študijnom odbore 3.3.15 – Manažment.